

Scola da musica Surselva

Autor(en): **Demont, Rest Cundrau**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)**

Band (Jahr): **63 (1978)**

Heft 10

PDF erstellt am: **28.06.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-881897>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Scola da musica Surselva

da Rest Cundrau Demont

I. L'entschatta

Igl onn 1968 dat la «Pro Surselva» l'incumbensa ad ina gruppa da lavur d'elaborar in studi davart damondas dalla giuventetgna e dalla occupaziun el temps liber. Las retschercas instradadas han mussau – quei che pertucca l'instrucziun musicala en la regiun dalla Surselva – il suandont:

1. Ei vegn giavischau da saver frequentar instrucziun musicala.
2. Mo ina pintga part dils affons en nossa regiun ha la pusseivladad d'emprender da sunar in instrument.

En vesta a quella situaziun vegn organisau – sut il patronadi dalla medema gruppa da lavur – a Rabius gia igl onn da scola 1968/69 in cuors per sunar ghitara. 46 affons fan part da quella instrucziun. Quei stupent success stimulescha d'extender igl experiment instradau gia igl onn 1969/70 sin l'entira regiun. 321 affons s'annunzian; bein in diember maispitgau. Dallas annunzias inoltradas san 175 vegnir risguardadas. 12 scolasts datan instrucziun cun 5 divers instruments. Gia quei onn eis ei vegniu instruiu en 11 loghens. Cheutras han ins evitau ina centralisaziun e risguardau pli bein las relaziuns che sedattan en ina regiun pli vasta.

Ils resultats positivs da quella entschatta han affirmau danovamein ch'il basegns da frequentar instrucziun musicala ei gronds. Igl onn 1970 survegn ina nova gruppa da lavur l'incarica da prender a mauns las preparativas per fundar ina scola da musica.

II. Fundaziun

La «Gruppa d'iniziativa per ina scola da musica en Surselva» semetta ladinamein alla lavur. Representants ord tuttas valladas dalla Surselva colloboreschan. Ei semuossa beingleiti che l'organisaziun ed il menaschi d'ina scola da musica ein buca sempels. Muncond als iniziants l'esperienza necessaria, han els encuretged ed anflau cussegl tier scolas da musica regionalas gia existentas. Plinavon han ins engaschau il december 1971 in um dil rom sco cussegliader. Willi Lippuner, musicist da scola diplomau, che aveva collaborau tier la fundaziun dad ulteriuras scolas, ei staus a disposiziun als iniziants cun plaid e cussegl. Suenters treis onns

da lavur intensiva eis ei aschi lunsch: La scola da musica Surselva sa ve-
gnir fundada, ei era igl atun 1973. En sia allocuziun a quella caschun ha
Anna Fryberg-Candinas, Breil, che haveva tgamunau las lavurs dalla
gruppa, menziunau il suandont:

«Ils iniziants han dalla entschatta enneu buca vuliu organisar pusseivla-
dads ad instrucziun musicala mo per relaziuns exclusivas, biaronz han
els giu en egl la promoziun generala da nos affons, l'organisaziun dil
temps liber e la purschida d'in mied per la formaziun da cor e persunali-
tad. La scola da musica duei esser aviarta per tuts affons, nunditgont la
posiziun sociala dils geniturs.»

Quels principis ch'ei stai muossavia duront il temps da preparaziun han
era dau la directiva per la lavur suandonta.

III. Finamira e svilup

La scola da musica organisescha instrucziun musicala per affons da scola
populara, per scolars da scola media e per emprendists. Ella vul cheutras
svegliar il plascher tier la musica e gidar a sviluppar duns e habilitads sin
quei intschess. La continuitad ell'instrucziun musicala duei esser segira-
da. Ina ulteriura finamira ei da contribuir ad ina undreivla organisaziun dil
temps liber. Per carschi che giavischan ina instrucziun musicala, interme-
diescha la scola da musica il scolast, aschilunsch che quei ei pusseivel.

La scola da musica exista sco instituziun gleiti tschun onns. A sias uras ha
il basegns per instrucziun musicala dau il stausch decisiv tier la funda-
ziun. Malgrad quei havess tuttina negin spitgau in svilup semegliant. Il
diember da scolars muossa che la scola da musica corrispunda ad in ver
basegns e che ella ha tschaffau oz profundas ragischs en nossa regiun.

Diember da scolars

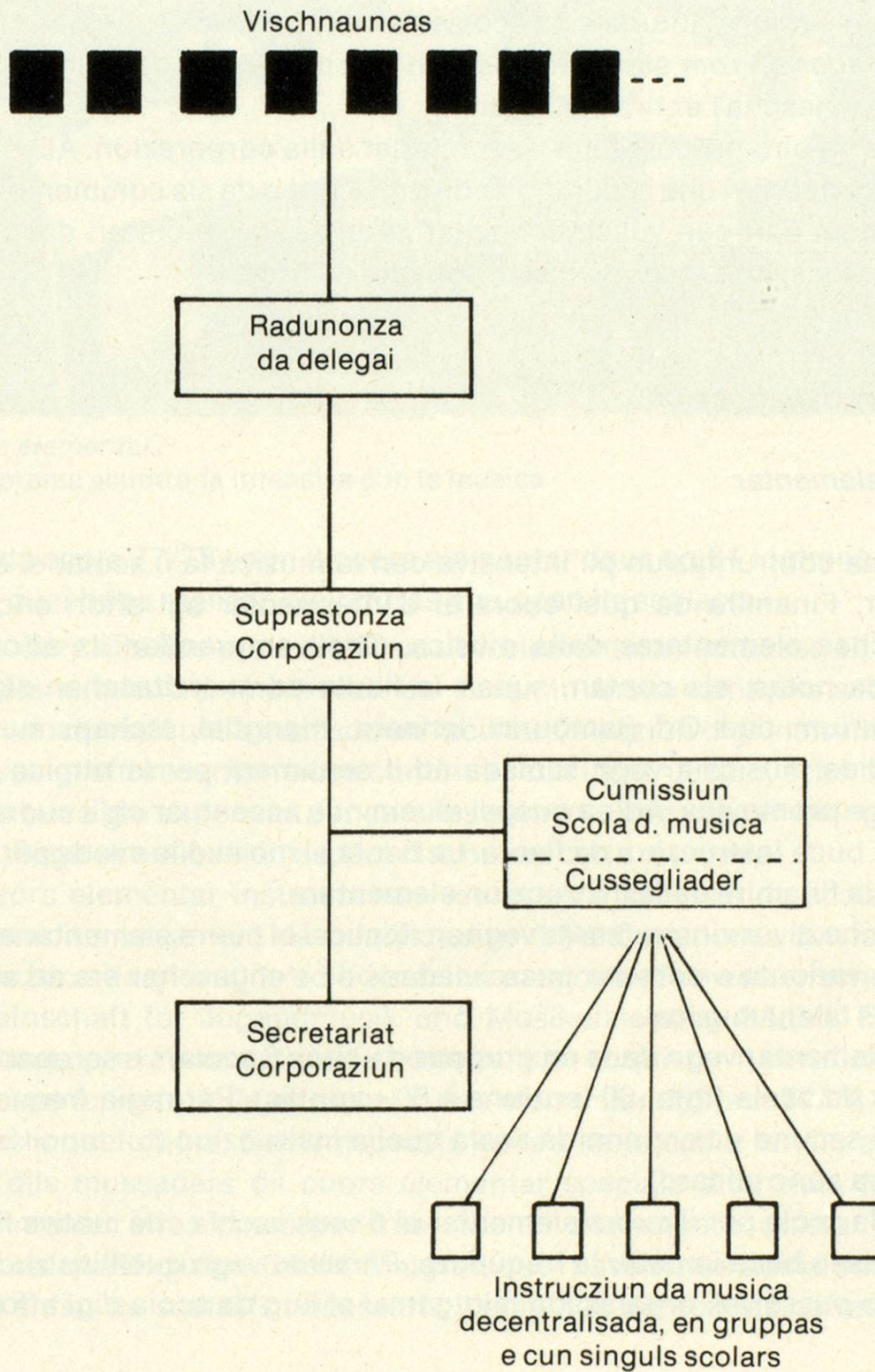
Onn da scola	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73	73/74	74/75	75/75	76/77	77/78
Diember da scolars	46	175	346	478	405	377	493	541	680	745

IV. Organisaziun

La scola da musica ei vegnida fundada sco sutorganisaziun dalla «Pro Surselva». Oz ei la *Corporaziun da vischnauncas Surselva*, la quala ademplescha aunc auters pensums regionalis, purtadra dalla scola.

Organigram

La survigilanza suprema ei surdada alla *radunonza da delegai*. Quella elegia il president ed ils commembers dalla «Cumissiun scola da musica». Ella relai ils regulativs necessaris.

La suprastonza survigilescha l'administraziun dalla scola. Ella elegia il cusseglader dil rom, (musicist da professiun).

La *Cumissiun scola da musica* diregia la scola, organisescha e survigilescha l'instrucziun. Sias cumpetenzas finanzialas ein fixadas el budget, approbaus dalla radunonza da delegai. La cumissiun elegia ord siu miez il delegau ell'uniun cantunala da scolas da cant e musica.

Il cusseglader dil rom stat a disposiziun alla cumissiun cun plaid e cussegl e survigilescha l'entira instrucziun.

Las lavurs da biro procurescha il secretariat dalla corporaziun. Allas sesidas dalla cumissiun che secumpona dil president e da sis commembers fa ulteriuramein part cun vusch consultativa igl actuar/secretari dalla Corporaziun da vischnauncas ed il cusseglader dil rom.

V. Program d'instrucziun

1. Cuors elementar

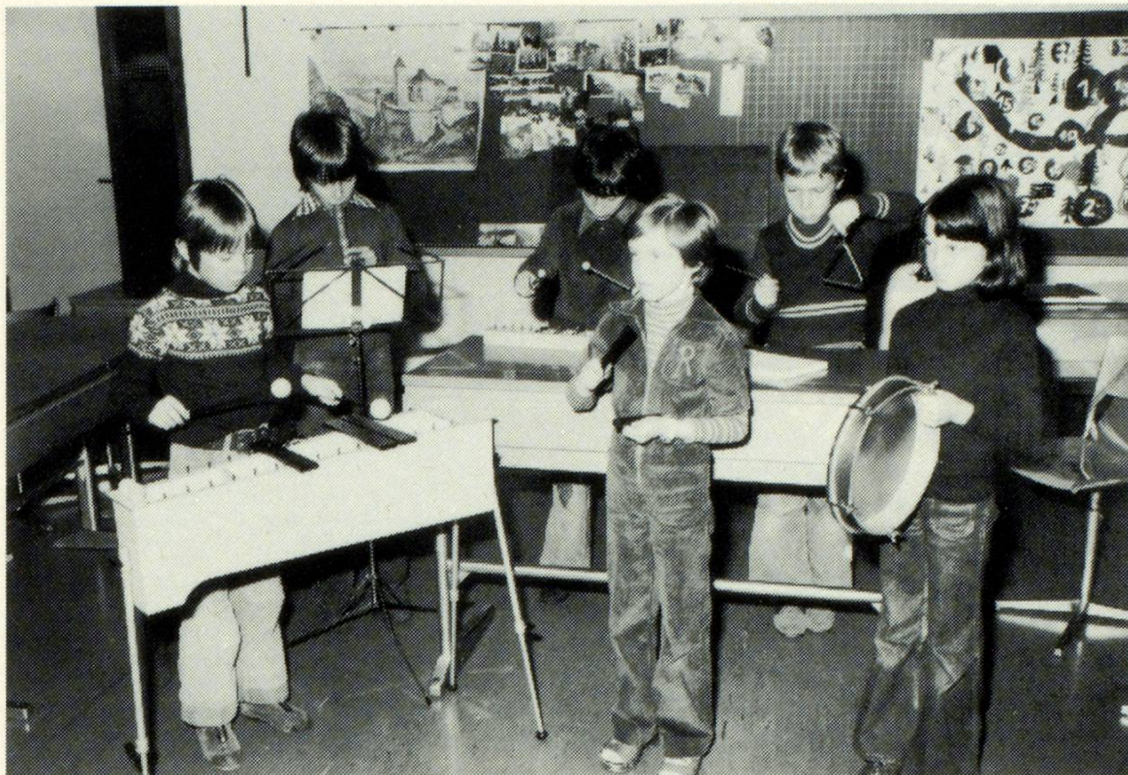
L'emprema confruntaziun pli intensiva cun la musica fa il scolar el cuors elementar. Finamira da quei cuors ei d'intermediar agl affon enconuschientschas elementaras dalla musica. Cheu emprendan ils affons la scartira da notas, els contan, sunan la flauta ed exerciteschan sigl instrumentarium dad Orf (tamburin, lennets, triangel, tscheps tunonts etc.) L'udida musicala vegn scolada ed il sentiment per la ritmica vegn svegliaus e promovius. Adina puspei stuein nus accentuar ch'il cuors elementar ei buca instrucziun da flauta. La flauta ei mo in dils mieds per contonscher la finamira dalla instrucziun elementara.

Cunquei che divers instruments vegnan applicai el cuors elementar ei l'instrucziun varionta e porscha pusseivladads da s'engaschar era ad affons cun meins talent musical.

Il cuors elementar vegn daus en gruppas da circa 6 scolars e sereparta sin dus onns da scola (total 60 lecziuns à 60 minutas). Per regla frequentan affons dil secund e tierz onn da scola quella instrucziun (tut tenor las relaziuns era aunc pli tard).

Il daner da scola per il cuors elementar ei fixaus aschia che motivs finansials duessen buca impedir la frequenza. Plinavon vegn quell'instrucziun, sche zaco pusseivel, organisada mintgamai el liug da scola digl affon. Igl

Cuors elementar:

L'emprema scuntrada intensiva cun la musica

onn da scola 77/78 vegn il cuors elementar daus en 31 loghens. Dapertut selai quei buca realisar. Beinduras mauncan ils scolasts.

El decuors dils dus onns d'instrucziun elementara semuossa ei, schebein interess e talent d'emprender da sunar in instrument ein avon maun. Plinavon duess quella instrucziun facilitar l'elecziun digl instrument adat-tau. Vul igl affon denton buca cuntinuar cun l'instrucziun, sche han ils geniturs buca giu expensas per cars instruments che vegnan beingleiti dan-vonz. Segir ei era quei in aspect che ha ina certa muntada.

El cuors elementar instrueschan scolastas e scolasts da scola primara che han il mussament da qualificaziun dalla Cuminonza svizra da lavur per musica da giuvenils ed educaziun musicala (Schweizerische Arbeits-gemeinschaft für Jugendmusik und Musikerziehung SAJM). Era autras personas, p.ex. mussadras da scoletta, san acquistar il certificat preten-diu e san lu instruir ils affons el cuors elementar. Igl onn 77/78 dattan 35 scolasts quei cuors. Dall'entschatta enneu ha la scola rendiu alla scola-ziun dils mussaders dil cuors elementar speciala atenziun. Mintg'onn vegn menau atras cuors per interessents che vulan acquistar il mussa-ment da qualificaziun SAJM. Malgrad quei havein nus adina puspei brei-gia d'anflar ils scolasts necessaris. Legin nus denton las cefras dalla ta-

La violina:
Tier nus in instrument empau negligiu

bella suandonta e risguardain nus la decentralisaziun dalla istruzziun, sche capin nus la situaziun.

Diember da scolars el cuors elementar

73/74	74/75	75/76	76/77	77/78
210	315	424	424	411

2. Istrucziun instrumentala

Ell'istrucziun instrumentala emprenda il scolar da sunar in instrument. A quella istruzziun vegnan mo tals recepi che han absolviu il cuors elementar. La porschida d'istrucziun cumpeggia 9 divers instruments (mira tabella). Ord motivs d'organisaziun selai ina certa centralisaziun dall'istrucziun buca evitar. Tonaton risguarda la Cumissiun scola da musica las relaziuns specialas che sedattan en ina regiun extendida e sesprova dad era contonscher cheu ina certa decentralisaziun. La munconza da scolasts, pretensiuns organisatorias ed auters motivs restrenschan den-

Il clavazin:
Igl instrument preferiu

La ghitarra:
Pli baul istruzion en gruppa, ussa sulettamein per singuls

ton grondamein las pusseivladads da contonscher quella finamira. Igl onn da scola current vegn instruiu en 17 loghens. Ils centrums principals d'instrucziun ein: Glion, Mustér, Flem, Sedrun, Vella e Trun.

Ils scolasts per l'instrucziun instrumentala vegnan per part d'ordeifer la regiun. Quei munta per la scola in augment dils cuosts e periclitescha savens la cuntinuitad dall'instrucziun

Diember da scolars tenor instruments

Instrument	73/74	74/75	75/76	76/77	77/78	
instruments da stuors				29	45	Instrucziun en gruppas
flauta sopran	13	12	27	22	15	
flauta alt	8	11	6	8	27	
harmonia diatonica e cromatica	41	49	41	48	64	
ghitara, instrucziun en gruppa	43	19				
ghitara, instrucziun singula	7	18	31	47	54	Instrucziun singula
clavazin	41	45	59	69	93	
violina	7	3	3	4	5	
flauta da concert		8	5	19	20	
clarinetta	7	13	7	10	11	
Total	167	178	179	256	334	

L'instrucziun instrumentala vegn dada per part en gruppas e per part sco instrucziun singula. Per ghitara ei mo l'instrucziun singula pli pusseivla damai che l'instrucziun en gruppas ha buca cuntentau.

L'instrucziun da clavazin ei dumandada il pli fetg. Quei ei capeivel. Il clavazin ei igl instrument il pli enconuschent e biars onns ei quell'instrucziun stada – abstrahau dils instruments da stuors – quasi la suletta pusseivla-

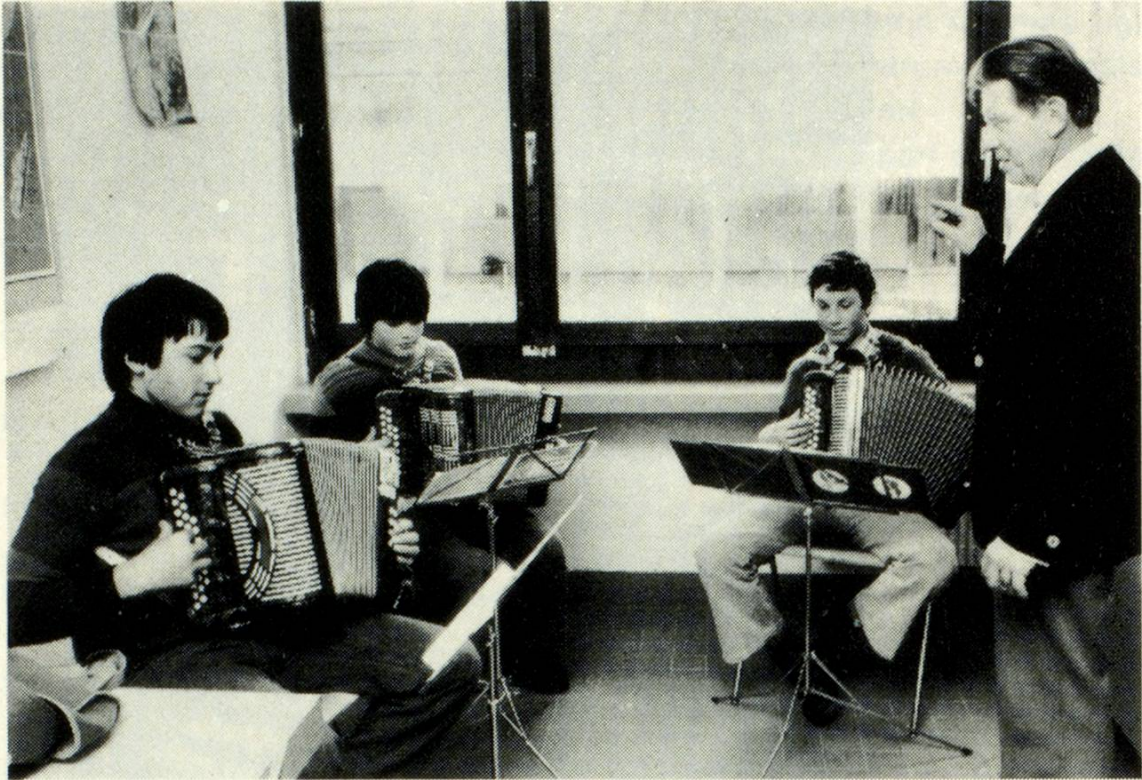

La clarinetta:

In instrument classic. Tier nus enconuschents plitost neu dallas capellas per musica populara

dad d'emprender da sunar. La violina catta il pli pauc interess. Oz regia generalmein il trend als instruments a flad. Il motiv principal che paucs sedecidan per la violina ei segiramein il fatg che quei instrument ha zun pintga tradiziun tier nus.

La harmonia:
Instrucziun en gruppa

Fotos: H. Rostetter, Glion

VI. Conclusiun

Scolas da musica ein instituziuns che prestan survetschs. Ellas ston adina quintar da haver in menaschi che lavura cun deficit. Quei vala en special per la scola da musica Surselva che stat en survetsch d'ina regiun muntagnarda cun relaziuns engrevegiuntas. La funcziun dalla scola igl onn 1973 ei stada pussevla pér el mument che instituziuns dalla Bassa han dau plaid da curclar duront ils emprems tschun onns ils deficits calculai. Quels tschun onns ein ussa prest spirai. Il niev plan da finanziaziun ei preparaus. Nus sperein ch'ils gremis responsabels sappien approbar quel, sinaquei che la scola da musica possi prestar vinavon buns survetschs alla populaziun dalla Surselva.